

Тернопільська обласна рада
Департамент освіти і науки Тернопільської обласної військової адміністрації
Фаховий коледж Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії
ім. Тараса Шевченка

Циклова комісія трудового навчання та технологій і образотворчого мистецтва

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора
з навчально-виховної роботи

 Павло ЯЛОВСЬКИЙ

« 31 » *серпня* 20 *23* року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Обробка лози

Освітньо-професійний ступінь **фаховий молодший бакалавр**
Галузь знань **01 Освіта / Педагогіка**
Спеціальність **014 Середня освіта Образотворче мистецтво**
Освітньо-професійна програма **Середня освіта Образотворче мистецтво**

Томашівський С. М. Обробка лози: робоча програма навчальної дисципліни для здобувачів фахової передвищої освіти з галузі знань 01 Освіта / Педагогіка за спеціальністю 014 Середня освіта Образотворче мистецтво. Кременець, 2023. 14 с.

Розробник:

Томашівський Сергій Михайлович – викладач циклової комісії трудового навчання та технологій і образотворчого мистецтва Фахового коледжу КОГПА ім. Тараса Шевченка.

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії трудового навчання та технологій і образотворчого мистецтва (протокол від «31» серпня 2023 р. № 1)

Голова циклової комісії

Віталій ПИСАРЕНОК

1. Вступ

Художнє лозоплетіння це не тільки кошики та брилі, але ще й історія, спосіб самоідентифікації до свого народу, етносу та чітке розуміння історії.

У процесі вивчення освітнього компоненту здобувачі фахової передвищої освіти дізнаються про історію розвитку і сучасний стан лозоплетіння, а також плетення з інших рослинних матеріалів. Техніки плетення виробів з лози. Сировинні матеріали для виготовлення виробів з лози та інших природніх матеріалів. Види лози, її властивості та використання. Заготівля лози, способи обробки сировини, раціональне використання матеріалу. Правила внутрішнього розпорядку і охорона праці в майстерні з обробки лози.

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Педагогіка» складена для навчання здобувачів освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» відповідно до освітньо-професійної програми за спеціальністю 014 Середня освіта (Образотворче мистецтво).

2. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів ECTS: 2	Галузь знань 01 Освіта	Вибіркова
Змістових модулів – 4	Спеціальність 014 Середня освіта Образотворче мистецтво	
Загальна кількість годин – 60	Освітньо-професійна програма Середня Образотворче мистецтво	Рік підготовки:
		3-й
		Семестр
		6-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи здобувача освіти – 1	Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр	Лекції
		4 год.
		Практичні
		36 год.
		Самостійна робота
20 год.		
		Вид контролю: Залік – 6-й семестр

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить 66,7 % / 33,3 %.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни є підготовка вчителів образотворчого мистецтва, здатних здійснювати виховання школярів засобами українського традиційного народного мистецтва та навчання його технікам.

Завдання курсу:

- формування творчої активності здобувачів фахової передвищої освіти засобами декоративно-ужиткового мистецтва України;
- розвиток образного мислення і художніх здібностей здобувачів фахової передвищої освіти, виховання загальної естетичної культури і творчого ставлення до праці;
- формування художніх смаків здобувачів фахової передвищої освіти на основі глибокого розуміння традицій народного декоративно-ужиткового мистецтва;
- формування у здобувачів фахової передвищої освіти знань з художньої обробки матеріалів;
- підготовка здобувачів фахової передвищої освіти до керівництва позакласною і позашкільною гуртковою роботою з декоративно-ужиткового мистецтва;
- підготовка здобувачів фахової передвищої освіти до проведення профорієнтації школярів за профілями місцевих традиційних народних ремесел.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у здобувачів фахової передвищої музично-педагогічної освіти повинні бути сформовані такі **компетентності:**

ЗК2 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК6 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК7 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

СК2 Здатність до використання предметних знань в освітньому процесі.

СК3 Здатність до інтеграції предметних знань з різних освітніх галузей.

СК16 Здатність розуміти основи образотворчої грамоти, аналізувати історичні етапи розвитку образотворчого мистецтва, художні твори; використовувати спеціальну термінологію; усвідомлювати значення образотворчого мистецтва у вихованні учнівської молоді.

СК17 Здатність до оволодіння методологією образотворчої діяльності й засвоєння основ художньої майстерності.

СК18 Здатність володіти академічними та сучасними техніками, прийомами та засобами рисунку, живопису, композиції.

СК 22 Здатність володіти художніми техніками обробки матеріалів декоративно-прикладного мистецтва.

СК 23 Здатність до аналізу традицій та сучасних тенденцій декоративно-прикладного мистецтва, ідентифікації та порівняння ознак різних його видів, навчання учнів технікам декоративно-прикладного мистецтва у позакласній та позашкільній діяльності.

Програмні результати навчання

Нормативний зміст вивчення здобувачами фахової передвищої освіти навчальної дисципліни «Обробка лози» сформульований у таких програмних результатах навчання:

РН3 Аналізувати можливості професійного розвитку з урахуванням умов педагогічної діяльності та індивідуальних запитів і потреб.

РН6 Застосовувати міжпредметні зв'язки та інтеграцію змісту різних освітніх галузей в освітньому середовищі.

РН11 Застосовувати інновації у професійній діяльності.

РН16 Володіти теоретико-методичними знаннями у галузі образотворчого мистецтва, принципами та закономірностями організації навчання образотворчому мистецтву в закладах загальної середньої освіти.

РН17 Уміти застосовувати у професійній та творчій діяльності художні техніки і матеріали образотворчого мистецтва та володіти основами художньої майстерності.

РН18 Уміти розвивати творчу уяву, образне мислення та художній смак учнів.

РН19 Виявляти здатність до створення власних художніх задумів, розробляти ескізи, проекти, виконувати та презентувати творчі роботи.

РН22 Виявляти готовність до застосовування художніх технік обробки матеріалів декоративно-прикладного мистецтва у гуртковій роботі та популяризації народного мистецтва.

РН23 Володіти знаннями та умінями організації предметно-перетворювальної діяльності школярів у сфері декоративно-прикладного мистецтва.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Історія лозоплетіння.

Тема 1. Загальні відомості про лозоплетіння.

Загальні відомості про плетення. Історія розвитку та сучасний стан плетення. Матеріали, що використовуються для виготовлення плетених виробів. Лоза, як основний матеріал для плетення. Види і сорти лози.

Правила внутрішнього розпорядку та охорона праці в майстерні з обробки лози.

Тема 2. Робоче місце, інструменти, обладнання та пристрої для обробки лози. ПТБ.

Загальна характеристика матеріальної бази. Особливості робочого місця для обробки лози. Класифікація інструментів. Інструменти загального призначення. Інструменти спеціального призначення. Шаблони. Матеріали необхідні для виготовлення плетених виробів з лози (дошки, фанера, ДВП, ДСП, цвяхи, шурупи, дріт тощо).

Тема 3. Технологічний процес первинної обробки лози

Заготівля лози (час і спосіб заготівлі). Підготовка лози до обкорювання , зняття кори. Сушіння, сортування, зберігання прутів. Відбілювання та фарбування прутів. Розколювання прутів на 3-4 частини, виготовлення стрічки. Охорона праці.

Змістовий модуль 2. Основні способи та види лозоплетіння

Тема 4. Основні види та способи плетення лозою

Класифікація видів плетення. Просте плетення через один та декілька стояків. Пошарове плетення. Плетення рядами. Квадратне плетення. Плетення мотузки в 2, 3, 4 пруті. Плетення загинки. Плетення косички. Охорона праці.

Тема 5. Архітектурно-декоративні елементи плетення. Плетення мотузочки.

Особливості підбору матеріалу для плетива. Основні види «мотузочки» в плетені. Виготовлення навчальних шаблонів для плетення «мотузочки». Місце «мотузочки» в плетені конструкції виробу.

Тема 6. Архітектурно-декоративні елементи плетення. Плетення загинки.

Особливості виконання загинки, як завершення виробу. Види виконання загинки, накладна та з каркасних прутів. Ажурна загинка.

Тема 7. Архітектурно-декоративні елементи плетення. Плетення косички.

Особливості виконання «косички», підбір матеріалу. Накладна «косичка». Застосування архітектурно-декоративного елемента у виробі. Види «косички».

Тема 8. Архітектурно-декоративне плетення. Плетення ажурю.
Застосування ажурю в плетеві. Види ажурю. Особливості виконання ажурного плетення.

Змістовий модуль 3. Плетення найпростіших виробів з лози

Тема 9. Плетення декоративної розетки / дна кошика.

Особливості та послідовність виготовлення декоративних виробів. Послідовність виготовлення. Підбір матеріалу. Виготовлення центра виробу. Розведення стояків. Гнуття кола з прутів.

Тема 10. Плетення декоративної розетки. Способи заплітання розетки.

Виготовлення центра виробу. Розведення стояків. Гнуття кола з прутів. Обплітання концентричних кіл стрічкою.

Тема 11. Плетення декоративної розетки. Заплітання полотнища розетки.

Заплітання полотнищ плетива. Пряме, косе, шахматкою, плетення рядами та комбінація видів простого плетива. Застосування мотузочки в заплітання полотнищ.

Тема 12. Плетення декоративної розетки. Заплітання загинки та опорядження

Декоративно-конструкторське застосування загинки у плетених виробах. Особливості процедури опорядження виробу. Алгоритм виконання опорядження.

Змістовий модуль 4. Плетення декоративно-ужиткових виробів з лози

Тема 13. Конструювання та моделювання каркасних виробів за власним задумом.

При конструюванні виробів враховували особливості матеріалів; при виборі матеріалів звертали увагу на щільність, колір, ширину, у відповідності із виявленими технологічними особливостями матеріалу та визначеним задумом виконуємо ескіз.

Тема 14. Розробка ескізу виробу. Розрахунок матеріалу

Методика промальовування ідеї в ескіз. Узгодження ескізу виробу з технологічними особливостями матеріалу та технік виконання. Методика підбору матеріалу та його обробка.

Тема 15. Виготовлення плетеної шкатулки. Виготовлення дна шкатулки.

Особливості та послідовність виготовлення виробів з плетеним денцем. Плетення круглого, овального, півкруглого та кутового денця. Кріплення стояків до плетеного денця. Фіксування стояків мотузкою.

Тема 16. Виготовлення плетеної шкатулки. Плетення стінок.

Плетення через один стояк. Плетення мотузки та косички. Просте плетення через один або декілька каркасних прутів. Плетення ажурю.

Тема 17. Виготовлення плетеної шкатулки. Плетення закинки.

Плетення мотузки. Маскування місць кріплення каркасних прутів. Плетення загинки. Означення місць кріплення кришки.

Тема 18. Виготовлення плетеної шкатулки. Плетення кришки та завісів.

Плетення квадратної, прямокутної, круглої чи овальної кришки шкатулки. Кріплення каркасних прутів до шаблону кришки. Просте плетення через один або декілька стояків. Плетення загинки. Кріплення завісів. Завіси з лози та вставні.

Тема 19. Види покриттів та оздоблень виробів з лози.

Колорування лози через пропарювання чи настоювання. Природне забарвлення лози. Анілінові барвники в лозоплетінні. Традиційні барвники.

Тема 20. Виготовлення плетеної шкатулки. Збір та опорядження виробу.

Фітинги та традиційна фіксація деталей плетеного виробу. Методика опорядження плетених виробів з лози.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			
		л	п	лаб.	с. р.
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Історія художньої кераміки					
Тема 1. Загальні відомості про лозоплетіння.	3	2			1
Тема 2. Робоче місце, оснащення для обробки лози та ПТБ.	3	2			1
Тема 3. Технологічний процес первинної обробки лози	3			2	1
Разом за змістовим модулем 1	9	4		2	3
Змістовий модуль 2. Основні способи та види лозоплетіння					
Тема 4. Основні види та способи плетіння лозою	3			2	1
Тема 5. Архітектурно-декоративні елементи плетіння. Плетіння мотузочки.	3			2	1
Тема 6. Архітектурно-декоративні елементи плетіння. Плетіння загинки.	3			2	1
Тема 7. Архітектурно-декоративні елементи плетіння. Плетіння косички.	3			2	1
Тема 8. Архітектурно-декоративне плетіння. Плетіння ажур.	3			2	1
Разом за змістовим модулем 2	15			10	5
Розділ 3. Плетіння найпростіших виробів з лози					
Тема 9. Плетіння декоративної розетки (дна кошика).	3			2	1
Тема 10. Плетіння декоративної розетки. Способи заплітання розетки.	3			2	1
Тема 11. Плетіння декоративної розетки. Заплітання полотнища	3			2	1

розетки.					
Тема 12. Плетення декоративної розетки. Заплітання загинки та опорядження	3			2	1
Разом за змістовим модулем 3	12			8	4
Розділ 4. Плетення декоративно-ужиткових виробів з лози					
Тема 13. Конструювання та моделювання каркасних виробів за власним задумом.	3			2	1
Тема 14. Розробка ескізу виробу. Розрахунок матеріалу	3			2	1
Тема 15. Виготовлення плетеної шкатулки. Виготовлення дна шкатулки.	3			2	1
Тема 16. Виготовлення плетеної шкатулки. Плетення стінок.	3			2	1
Тема 17. Виготовлення плетеної шкатулки. Плетення закинки.	3			2	1
Тема 18. Виготовлення плетеної шкатулки. Плетення кришки та завісів.	3			2	1
Тема 19. Види покриттів та оздоблень виробів з лози.	3			2	1
Тема 20. Виготовлення плетеної шкатулки. Збір та опорядження виробу.	3			2	1
Разом за змістовим модулем 4	24			16	8
Усього годин за навчальним планом	60	4		36	20

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Зміст завдання	Кількість годин
1	Історія розвитку і сучасний стан плетення у власному регіоні.	1
2	Виготовлення необхідних інструментів для обробки лози	1
3	Матеріали для плетення лозою.	2
4	Отримання та обробка матеріалів для плетення.	2
5	Заготівля сировини.	2

6	Приготування рогози для плетення.	2
7	Виготовлення іграшок з соломи.	2
8	Застосування плетених виробів з рогози.	2
9	Оздоблення плетених виробів.	2
10	Штучні матеріали, що використовуються для виготовлення плетених виробів.	2
11	Виготовлення плетених меблів.	2
	Разом	20

6. Методи навчання

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності: лекція (лекція-інформація, проблемна лекція, лекція-дискусія, лекція-демонстрація, лекція-візуалізація), лабораторні заняття, бесіда, розповідь, практичні та дослідні роботи, самостійна робота, демонстрація, ілюстрація, спостереження, аналіз, синтез, індукція, дедукція, узагальнення, метод проєктів тощо.

2. Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: стимулювання обов'язку і відповідальності у навчанні, опора на життєвий і професійний досвід здобувачів, створення відчуття успіху у навчанні.

7. Методи контролю

Поточний контроль: усне опитування (індивідуальне, фронтальне, групове), перевірка виконання лабораторних робіт, завдань для самостійної роботи.

Підсумковий контроль: залік у 6-ому семестрі.

8. Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів фахової передвищої освіти з навчальної дисципліни «Обробка лози»

Оцінку «5», «відмінно» – заслуговує здобувач фахової передвищої освіти, який на високому рівні володіє глибокими системними знаннями і здатний використовувати їх у нестандартній ситуації; проявляє здатність приймати творчі рішення у виконанні теоретичних і практичних завдань; демонструє вміння самостійно знаходити і користуватися джерелами інформації; вміє розробляти і користуватися різними видами конструкторсько-технологічної документації, використовувати додаткові джерела інформації; виявляє варіативність мислення і елементи творчого підходу в проектуванні у виборі способів розв'язання практичних завдань; правильно виконує всі прийоми і технологічні операції в межах визначених норм часу, забезпечує високу якість виконаної роботи; забезпечує високий рівень організації праці та дотримання правил техніки безпеки і санітарно-гігієнічних вимог.

Оцінку «4», «добре» – заслуговує здобувач фахової передвищої освіти, який добре володіє вивченим матеріалом, використовує знання в змінених ситуаціях; демонструє розуміння фундаментальних теорій фактів, вміння

аналізувати, порівнювати і систематизувати інформацію; користується конструкторсько-технологічною документацією; виготовлений виріб – хорошого рівня якості, проте є незначні відхилення від встановлених норм; правильно використовує всі прийоми і технологічні операції в межах визначених норм часу; організація робочого місця відповідає вимогам.

Оцінку «3», «задовільно» – заслуговує здобувач фахової передвищої освіти, який на середньому рівні виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, проте вони недостатньо глибокі та осмислені; відповідь правильна, але має неточності, порушення логіки та послідовності викладу; під час виконання практичних завдань допускає помилки у прийомах і технологічних операціях, мають місце відхилення від якісних показників, потребує допомоги викладача; мають місце порушення правил техніки безпеки та санітарно-гігієнічних вимог, а також недоліки в організації робочого місця.

Оцінку «2», «незадовільно» – заслуговує здобувач фахової передвищої освіти, який виявляє елементарні знання фактичного матеріалу, не вміє логічно мислити і викладати свою думку; не володіє вміннями самостійно розв'язувати практичні завдання, потребує систематичної допомоги викладача; виготовлений виріб (виконана робота) містить велику кількість грубих відхилень від установлених якісних показників; значна частина роботи виконана з помилками в прийомах роботи та технологічних операціях; в організації робочого місця є значні відхилення від норм. Мають місце порушення техніки безпеки та санітарно-гігієнічних вимог..

9. Методичне забезпечення

Навчально-методичне забезпечення, роздатковий матеріал, методичні посібники, мультимедійні презентації за змістом тем, моделі виробів, зразки матеріалів, інструменти для створення виробів, інструкційні та технологічні картки, ескізи.

10. Рекомендована література

Базова

1. Гриб А. Є. Соломоплетіння. Тернопіль : Підручники і посібники, 2005. 63 с.
2. Ідак Ю. В., Лясковський О. Й., Клименюк Т. М. Основи об'ємно-просторової композиції. Львів : Львівська політехніка, 2020. 212 с.
3. Лозоплетіння Галини Кучер / упор. М. Селівачов. Київ : Редакція вісника «АНТ», 2001. 27 с.
4. Стеченко О. Ф. Лозоплетіння: практичні поради по виготовленню із лози та інших видів рослинної сировини виробів побутового, сувенірно-подарункового і художнього призначення. Київ : Урожай, 2007. 288 с.
5. Ткачук К. Н. Основи охорони праці. Київ: Освіта, 2006. 444 с.

Допоміжна

6. Шевченко Є. І. Всеукраїнський симпозіум з лозоплетіння «Чернігів – 2007». Київ, «Народні джерела», 2007. 48 с.
7. «Weidenflechtwerke: Lebendige Strukture im Garten» von Marion Fröhlich, Hans-Peter Sturm, Eugen Ulmer KG, Stuttgart, Germany, 2008. 158 p.
8. Caterina Hernandez, Eva Pascual, Parramon Ediciones, S. A., Barcelona, Espana, 2006. 128 p.
9. Peter Juriga BASKETRY – The Art of Willow Craft. – Slovak in 2007, English translation 2017. 255 p.